

danjih trinogov in oblastnikov ter da bi se pripravila pot k zedinjenju v novi, demokratični, svobodoljubni in mirnemu razvoju posvečeni Jugoslaviji.

Opričniki.

Pred okroglo 400 leti se je pod ruskim carjem Ivanom Groznim ustvarila poleg celokupne državne oblasti še posebna garda, ki se je imenovala opričniki. Opričniki so si domišljevali, da so oni edini in pravi čuvarji cele Rusije, vse drugo je pa sumljivo, nezanesljivo in radi tega tudi njim popolnoma podvrženo na milost in nemilost. Zlorabljalci ime carja in države, so opričniki dolgo vrsto let strahovito divjali po Rusiji. Imeli so svojo voditelje, ki so si znali prilastiti najvišje oblasti nad narodom in državo. Opričniki so vse svoje nasprotnike ovajali kot zarotnike ter so jih ali kar sami pobili, ali pa so carja pripravili do tega, da jih je dal na strahovite načine mučiti in umoriti. Opričniki bi se še bogzna kako dolgo držali, da se niso začeli sami med seboj, tekmujoč za oblast in bogastvo, sovražiti in pobijati.

Staroruskim opričnikom se dajo danes prav dobro primerjati fašisti po raznih državah, pri nas tudi samostojni demokrati, ki imajo v sestavi svoje politične stranke še posebej fašiste, ki si nadevajo velepatritotične krinke in naslove ter sprejemajo v svoje vrste polvarjene ljudi za nasilne čine s čim manjšo odgovornostjo. Naši samostojno-demokratski opričniki proglašajo sebe za državotvorce, patrijote in prave nacijonaliste, vsem drugim pa podtikajo, da nimajo nobenega smisla za velike nacionalne ideje. Ko so si tako vzeli patent državotvorstva, pa kažejo z vsem svojim delom, da so vse prej kot državotvorni in demokratski.

Od prvih dni, ko se je pojavila na oblasti pa do danes, rabi ta stranka vsa sredstva, ki z demokracijo in zapadno evropskim političnim načinom ne samo, da nimajo nobene skupnosti, ampak se morajo na vsak način smatrati tudi za skrajno škodljiva državi. Samostojni demokratski opričniki sredstev ne izbirajo. Glavno jim je dosega cilja: pridobiti oblast in jo obdržati. Ko so enkrat na oblasti, potem uredijo stvar tako, da ne delajo za državo, ampak da mora država delati za njih.

Samostojno-demokratska stranka zaseda po možnosti vsa državno-upravna mesta s svojimi pristaši in se pri tem niti malo ne gleda na strokovno sposobnost, marveč samo na šaržo, ki jo posamezni opričnik zavzema v celi strankarski opričnini. Ko se mesta tako zasedejo, je seveda razumljivo, da se vsak tak oblastnik od občinskega pisarja pa navzgor do državnega podtajnika obnaša kot pravi paša v svojem področju.

Tudi agitacija te stranke je nekaj gnusnega. Kdor se vpiše v opričnino, dobi vsemogoče, kar po redu in po pravici ne bi mogel dobiti in splošne pravice vseh državljanov se od oblastnih mogotev obravnavajo in delijo samo po strankarskem ključu.

Po celim kulturnem svetu je najtrdnje utemeljeno in veljavno načelo, da je narod država. Narod državo tvori, izdržuje s svojim delom, narod ustvarja vrednosti, s svojo fizično močjo državo — narodno zajedništvo — in torej samega sebe tudi brani, na drugi strani je pa dolžnost oblasti in uprave, to je državnih uradnikov kot organov državne oblasti, da vse svoje moči in sile porabijo za dobro naroda. Ta načela so pa samostojno-demokratski stranki brez vrednosti, pa naj ima še tako visoke naslove in nazive demokracije, državotvornosti

Da bi nas obdržali pri dobri volji, so poveljevali vsak hip: »K orožju!«

Maršal se je počasi blizal s svojim štabom. Cebedeja je tolažilo samo to, da bomo videli izmed vrlih mož najvrlejšega. Jaz pa sem si mislil: »Ako bi ga mogel videti doma, bi bilo zame večje veselje.«

Slednjič je prišel pred našo fronto. Še zdaj ga vidim pred sabo z velikim, od dežja premočenim klobukom, višnjevo, z vezanjem in redovi pokrito suknjo in velikimi čevlji. Bil je lep mož rdečkasto-plavih las, privihanega nosa in živrega pogleda ter je bil videti jako močan. Ponosen pa ni bil, kajti ko je jezdil mimo kompanije in je stotnik velel: »Dajte čast!«, se je hipoma obrnil na svojem velikem konja in zaklical na glas:

»Glej ga... Florentin!«

Stotnik se je vzravnil, nevedoč, kaj naj odgovori. Menda sta on in maršal med revolucijo skuzaj služila kot prostaka. Nazadnje je odgovoril stotnik:

»Da, maršal... Sebastijan Florentin!«

»Pogme, Florentin!«, je odgovoril maršal ter iztegnil roko v tisto stran, kjer je morala biti Rusija, »veseli me, da te zopet vidim. Mislim sem, da si že pokopan tam gori.« Vsa naša kompanija je bila vesela tega prizora. Cebedeja mi je rekel:

»To ti je mož! Glavo bi dal za njega.«

To je vse, kar ti je ostalo v spominu o Aschaffenburgu.

Zvečer smo se k večerji vrnili v Schweinheim, mestce, ki je imelo dosti vina, konopelj in žita, in kjer nas je skoro vse gledalo postrani.

Po trije in štirje smo ležali po hišah ter imeli vsak dan meso, bodisi govedino, kostruna ali pa slanino. Dobra hrana je bil izvrsten in vino tudi. A nekateri izmed nas, ki so mislili, da se bodo s tem pokazali kot veliki gospodje, so se delali, kakor bi se jim vse zdelo slabo. A so se motili, kajti slišal sem, kako so meščani govorili po nemško:

»Ti so sami berači. Ko bi jih kdo obiskal na Francoskem, bi v njih bahtah našel sam krompir.«

In res se niso motili, tako da sem si od takrat mislil že večkrat: kdor je pri drugih preizbirčen, je doma gotovo revež.

in naprednosti. Pri nas že ni stanu, ki ne bi bil občutil opričniškega nasilja samostojnih demokratov ter brezvestnega zametovanja vseh kulturnih in človečanskih načel od strani te nasilne in razdivjane družbe.

Po Pašičevi zasluzi so radikali s samostojnimi demokrati napravili nekak pakt, po katerem je ves prečanski svet samostojno-demokratska opričnina, to je področje, ki je opričnikom predano na milost in nemilost. Samostojnim demokratom pa še to ni dovolj in so tudi preko tega oblastnega področja postavili nekaj svojih ljudi celo nad samimi radikalnimi ministri. Tako je državni podtajnik Wilder pravzaprav minister in pravi minister Maksimovič se nanj lahko jezi, obvelja pa končno le to, kar Wilder sklone, zlasti, če gre proti Slovincem in Hrvatom.

Sedaj v dobi sporazuma ali vsaj sporazumevanja in razgovorjanja so samostojno-demokratski opričniki še posebno nasilni. S svojim nasiljem zasledujejo dva cilja: Hrvate bi radi pognali nazaj v najostrejšo opozicijo, radikale — svoje vladne zaveznike — pa hočejo kompromitirati s svojim početjem. V »Domu«, sedanjem glasilu hrvatske seljaške politike, smo čitali te dni sledeči prav primerni in upravičeni odgovor na vse to: »Dokler radikali trpijo Pribečeviča v vladi, dokler mu dopustijo, da v prečanskih krajih dela kar hoče, tako dolgo so radikali odgovorni za vse to, kar Pribečevič počneja. In če bi radikali predlagali, da naj v vlado hrvaško-srbskega sporazuma pride tudi Pribečevič, oni s tem samo dokazujejo, da ne delajo iskreno in pošteno na likvidaciji hrvaško-srbskega spora. Če radikali želijo, da bi država SHS imela največjo škodo, naj le naprej ostanejo skupaj z državotvornim Pribečevičem.«

Ko radikali toliko povdarjajo, da so narodna stranka, naj to tudi pokažejo s tem, da odpravijo in preprečijo samostojno-demokratsko nasilje, nad katerim se ne pritožujeta samo slovenski in hrvaški, ampak tudi srbski narod. Odprava opričnine ni samo predpogoj sporazumevanju, ampak tudi državne bodočnosti.

Na kak način si podeljamo svoje življenje? Samo takrat, ako notranji ustroj telesa dobro deluje. Jedino sredstvo, da to dosežete, je Radenska zdravilna voda!

Skratka, kar se mene tiče, sem bil z razmerami zelo zadovoljen ter sem si želel, da bi tako ostalo vso vojno. Stanoval sem z dvema drugima novincema pri vaškem poštarju, kateremu je bilo naše konjenišvo vzelo skoro vse konje. Zaradi tega seveda ni bil posebno dobre volje, rekel pa ni ničesar ter od jutra do večera za pečjo kadil svojo pipo. Njegova žena je bila visoka in močna in njegovi hčeri prav lepi. Bali sta se nas ter vselej zbežali, kadar smo se vrnili iz vežbanja ali s straže, ki je bila na koncu vasi.

Četrti dan zvečer, prav ko smo bili povečerjali, je prišel okrog sedme ure v črn plašč zavit stariček z belo glavo in častitljivim obrazom. Pozdravil nas je in potem po nemško rekel poštarju:

»To so novinci?«

»Da, gospod Stenger«, je odgovoril poštar. »Teh ljudi se ne iznebimo vse svoje živje dni. Ako bi jih mogel zastopiti vse skupaj, bi bilo pa kmalu pri kraju.«

Jaz sem se nato mirno okrenil in rekel:

»Jaz razumem nemški... zato ne govorite takih stvari.«

Komaj je bil poštar slišal moje besede, mu je skoro pipa padla iz ust.

»Zelo ste neprevidni z besedami, gospod Kalkreuth!«, je rekel stariček. »Pomislite, kaj bi se bilo zgodilo, ako bi vas bil razumel kdo drugi, nego ta mladenič.«

»To so bile prazne besede«, je odgovoril debeli poštar. »Kaj hočete? Ako človeku vse vzemo, ako ga skubijo leta in leta, nazadnje že ne ve, kaj bi rekel, in govori neumnosti.«

Stariček, ki ni bil nihče drugi, kot Schweinheimski župnik, me je potem pozdravil in rekel:

»Gospod, ravнали ste tako, kakor se spodobi poštemu možu. Bodite tudi prepričani, da gospod Kalkreuth ni zmožen storiti kaj zlega, še svojim sovražnikom ne.«

»To rad verjamem, gospod«, sem odgovoril, »sicer bi ne jedel tako rad njegovih klobasic.«

Pri teh besedah se je poštar, široki roki kot otrok položivši si na trebuh, prišel naglas smežati in je vzkliknil:

»Nikdar bi si ne bil mislil, da me bo kdaj Francoskega spravil v smeh!«

Važna obvestila vinarske in sadlarske šole v Mariboru.

Kmetje, pošiljajte svoje sinove pravočasno v kmetijske šole!

Najprimernejša starost kmetjskih mladeničev za vstop v kmetijsko šolo je 16 do 18 let, da dokončajo dvoletno kmetijsko-šolsko izobrazbo, preden nastopijo vojaško službo. Ako vstopijo šole z 19 ali 20 leti, morajo šolanje prekiniti, ko jih kliče dolžnost v vojni službo, pozneje pa ga — če sploh — le težko nadaljujejo in končajo. Nastop vojaške službe se namreč ne prelaga več na poznejši čas, do kočnega šolanja, kakor je bilo to po starem zakonu o ustroju vojske. Prav dobri in vzgledni učenci se pa tudi nekateri starejši kmetjski sinovi, ki vstopajo v kmetijsko šolo šele po odsluženem vojaškem roku, ako resnično ljubijo in spoštujejo prelepi kmetjski stan, za katerega se pripravljajo v strokovni šoli. Izjemoma se namreč tudi take sprejema.

Na vinarski in sadlarski šoli v Mariboru

je sedaj 50 gojencev, ki se po zvršetku kmetijskega šolanja skoraj brez izjeme vrnejo na svoje kmetijske domačije. Tekoče šolsko leto se bo zaključilo koncem julija, novo šolsko leto se pa prične sredi septembra. Pogoji za sprejem se objavijo v vseh domačih, predvsem strokovnih listih junija ali julija meseca, tiskani prospekti zavoda (z uredbo itd.) se pa vsak čas razpošilja proti prejšnjemu vplačilu 5 D v gotovini. Prošnje za sprejem v vinarsko in sadlarsko šolo se naj pošiljajo šele po razglasu sprejemnih pogojev in najpozneje do roka, ki bo v razpisu določen.

Izletniki na kmetijske šole.

Vinarska in sadlarska šola v Mariboru — kakor i druge kmetijske šole — sprejema letno stotine za kmetijsko stroko bolj ali manj resnih izletnikov. S strokovnega vidika sprejema posetnike drage volje, saj je to zanje tudi častno, vendar vse ob pravem času. Na primer za Binkošti so se prijavile kar tri večje šolske ekskurzije, ki žele celo nočišča in hrano v zavodu. Nekaj več obzirnosti je pa le potrebno tudi napram kmetijskim šolam — že radi nameščencev, ki so redno silno zaposleni in rabijo tudi malce oddiha, kojega jim naj vsaj za nekaj ur nudi praznik. Ako ima kmetijsko-šolski objekt za svojega posetnika res kako strokovno vrednost, potem se že izplača, da si ga ogleda ob primernem času, ob delavniku, ko vsaj vidi tudi njega redno obratovanje. Še večje zlo pa je z ekskurzijo, ki kar vdere v zavod, ne da bi se bila prej pravočasno prijavila. Pravi zanimanec za kmetijsko stroko kaj takega ne stori. Uprav za binkoštno izlete so pa primerni številni drugi kraji, ki so za take prireditve urejeni in še prav hvaležni.

Mnogi kmetovalci v vednih zadregah.

Na primer vinarska in sadlarska šola v Mariboru dobiva mnogo prošenj za razne gospodarske nasvete, s čimer po možnosti rada ustreza ter si celo prizadeva, da kmetovalcem tudi na ta način kar mogoče koristi. Vendar se mora včasih čuditi nepoučenosti posameznikov o stvareh, ki so splošno znane, ali jih redno čita-

Moja tovariša sta imela stražo; odšla sta torej in jaz sem ostal sam. Zdaj je poštar prinesel steklenico starega vina, sedel za mizo ter hotel z mano piti, kar sem tudi rad storil. Od tega dne pa do odhoda so imeli ljudje v mene veliko zaupanje. Vsak večer smo posedli okrog peči in se razgovarjali. Župnik se nam je pridružil in celo deklici sta prišli k nam poslušat. Obe sta bili plavaliski in modrihi oči; ena je bila kakih osemnajst, druga dvajset let stara. Zdelo se mi je, da sta nekako podobni Katarini, ki je imela v oblasti moje srce.

Vedel so, da imam doma nevesto, ker si nisem mogel kaj, da bi jim tega ne bil povedal, in to jih je ganilo.

Poštar se je bridko pritoževal o Francozih, in župnik je trdil, da so ničemer, malopriden narod, in da se zato dvigne proti nam vsa Nemčija. Naveličali so se slabega vedenja naših vojakov in samopašnosti njih generalov ter ustanovili »krepostno zvezo«, da se bore proti nam.

Naenkrat je 27. marca zjutraj prišlo povelje za odhod. Bataljon je prvo noč počival v Lauterbachu, drugo v Neukirchenu. Marširali smo venomer. Kdor se ni navedel nositi tornister, se vsaj ni mogel pritožiti o pomanjkanju vaje, kajti napredovali smo dokaj hitro. Meni tistih petdeset patron v torbi, tornister in puška na rami že dolgo niso več presedali — še tega ne vem, če sem sploh še šepal.

Sicer pa nismo šli naprej samo mi. Vse se je premikalo, povsod smo med potjo naleteli na polke, konjeniške oddelke, vrste topov, vozove s smodnikom in krogli. Vse to pa se je vlekle proti Erfurtu, kakor po hudem naluvi tisoči majhnih potokov vsepovsod hite proti reki.

Naši naredniki so se pogovarjali: »Čedalje bliže smo... stvar postaja resna!« Mi pa smo si mislili: »Tem bolje! Ti preklicani Prusi in Rusi so vzrok, da so nas vzeli; ako bi bili mirni, bi bili še danes na Francoskem!«

Ta misel nas je raznemala.

Sicer pa je vedno dosti ljudi, ki se bijejo z veseljem. Klipfel in Cebedeja nista govorila o ničem drugem, nego kako bosta navalila na Pruse. Da bi ne kazalo, da imam manj poguma od onih dveh, sem rekel tudi jaz, da me to prav veseli.